

nechtějí přizpůsobit režim fungování rodiny víkendovým nácvikovým seminářům. To se týká nejen přijímání na školy vysoké, ale i na víceletá gymnázia, tedy se to týká již žáků 5. tříd.

Jestliže jsou patrné na jedné straně přednosti, ale současně i limity testů studijních předpokladů z hlediska jejich ambicí obecné predikovatelnosti úspěchu v navazujícím studiu, je potřeba zmínit se i o přijímacím řízení na navazující stupeň vzdělávání jako takovém.

Předně přijímací řízení nejsou jen přijímací testy, natož jen testy studijních předpokladů. Každá škola je oprávněna postavit přijímací řízení v zásadě tak, jak sama nejlépe uzná za vhodné. Přijímací řízení je rozhodovací proces, v němž na začátku jsou informace o uchazeči a na konci je rozhodnutí, zda má, či nemá být přijat. Výsledek rozhodnutí je limitován kapacitou, kolik žáků či studentů je možné přijmout. Proto na některé obory, kde zájem není příliš velký, se vlastní přijímací testy ani nekonají (zde je škola bohužel více motivována finančním přínosem za každého žáka než definovanými požadavky na uchazeče). Informace vstupující do rozhodovacího procesu mohou být různé, např. výsledky předchozího studia, úspěchy v různých soutěžích, předchozí zájmová činnost související s oborem, do kterého se uchazeč hlásí, portfolio mimořádných prací apod. Tyto informace mohou být v rámci přijímacího řízení různě kombinovány, např. přepočtem na body, které jsou samostatně sčítány, mohou hrát úlohu určitého filtru zefektivňujícího proces přijímacího řízení (např. lze přijmout některé uchazeče i bez vlastních přijímacích testů, podle výsledků přijímacích testů lze již jen omezený počet zájemců přizvat k ústním pohovorům). V tomto smyslu není důležitá samostatná predikční síla testu studijních předpokladů či jiných informací v rámci přijímacího řízení, ale maximální predikční síla optimální kombinace vstupních informací.⁵⁰

Určitým rizikem použití výsledku výhradně jednoho testu v rámci přijímacího řízení je to, že bude ovlivněn aktuálním rozpoložením žáka v čase testování a jeho schopností zvládat daný typ zátěžové zkoušky (časově limitované, forma tužka–papír, výběr odpovědí z nabídky). To samo o sobě může být pro některé obory též odpovídající prověřovaná dovednost (např. pro ekonomické obory), ale pro obory jiné (např. některé umělecké) se může jednat o dovednost ve vztahu k oboru zcela irelevantní.

⁵⁰ V roce 2004 byla analyzována predikční validita přijímacího řízení na pěti fakultách Univerzity Karlovy v rámci rozvojového a transformačního projektu *Zavádění nových metod do učitelského vzdělávání na Univerzitě Karlově*. Výsledky byly shrnuty v závěrečné zprávě: Kolářová, R., Chvál, M., Zvára, K., Žák, V., Gřondilová, M., & Kekule, T. (2004). *Stanovování predikční validity didaktických testů používaných při přijímacích zkouškách na UK*. Zkoumáno bylo několik možných prediktorů (včetně výsledků z přijímacího testu) i několik kritérií úspěšnosti ve studiu (průměrný prospěch v jednotlivých ročnících a splnění či nesplnění povinností postupu do dalšího ročníku). Např. se ukázalo v tehdejších poměrech mezi zájemci o studium a počtem přijatých jako vhodné uspořádání přijímacího řízení na matematicko-fyzikální fakultu: Zhruba polovina přijatých bez přijímacího testu na základě jiných prediktorů (např. úspěchy v matematických či fyzikálních olympiádách aj.) byla ve studiu úspěšnější než ti, co byli přijati na základě přijímacího testu. Dále ti, co byli přijati na základě dobrých výsledků přijímacího testu, byli jednoznačně studijně úspěšnější než ti, kteří měli výsledky slabší, a přesto přijati byli. Tedy tehdejší uspořádání přijímacího řízení bylo nastaveno tak, že tato fakulta nemohla při přijímacím řízení přijít o potenciálně úspěšného studenta, resp. pravděpodobnost takové události byla minimální. Též se projevila velká různost uspořádání přijímacího řízení mezi fakultami. Tato různost ale odrážela specifika dané fakulty či oboru, např. na fakultě tělesné výchovy a sportu byly a jsou neodmyslitelnou součástí přijímacího řízení talentové zkoušky.